			
	LAUSUNTO		1 (2)
	10.12.2018		

Espoon vanhusneuvosto

Sosiaali- ja terveyslautakunnalle

Vanhusneuvoston lausunto Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankinnan periaatteista

Sosiaali- ja terveyslautakunnalle ehdotetaan ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankinnan periaatteita:

Päätösehdotus

Sosiaali- ja terveyslautakunta hyväksyy seuraavat periaatteet ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankinnasta:

1. Asiakkaalla on mahdollisuuksia tehdä nykyistä enemmän palveluntuottajaa koskevia valintoja tuloista ja varallisuudesta riippumatta.
2. Tilaava kunta määrittää vähimmäisvaatimukset palvelun sisällölle ja laadulle sekä maksaa palveluntuottajille samasta palvelusta samansuuruisen korvauksen.
3. Palveluntuottajat kilpailevat palvelujen laadulla ja hyvällä asiakaskokemuksella.
4. Tiedot palveluntuottajien laadusta ja asiakaskokemuksista ovat helposti saatavilla ja vertailtavissa.
5. Palvelua hankitaan suomeksi ja ruotsiksi.
6. Hankintatapana käytetään toistaiseksi voimassa olevaa ilmoittautumismenettelyä, jossa kaikki tilaavan kunnan asettamat ehdot täyttävät palveluntuottajat hyväksytään.
7. Asiakas maksaa asiakasmaksun kunnalle ja vuokran palveluntuottajalle.
8. Uusi hankintamalli varmistaa, että kustannuskehitys pysyy tilaavan kunnan hallinnassa.
9. Hankinta valmistellaan yhteistyössä Länsi-Uudenmaan kuntien kanssa. Tavoitteena on, että näissä kunnissa on jatkossa yhtenevä palvelukonsepti sekä hankintamenettely. Jokainen kunta tekee itsenäisesti hankintaa koskevat päätökset.

Espoon vanhusneuvosto kannattaa ehdotettuja periaatteita ja pitää niitä tärkeinä. Vanhusneuvosto on kuitenkin huolestunut siitä, miten nämä periaatteet saadaan käytännössä toteutettua.

Tästä johtuen vanhusneuvosto toteaa 4.12.2018 pyydettyinä lausuntonaan Ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankinnan periaatteista seuraavaa (ltk 13.12.2018):

Esityslistan mukaan kyse on noin 1000-1100 hoitopaikan hankinnasta vuonna 2025 ja hankinnan arvo on 45-52 milj. € vuodessa

Tehostetun palveluasumisen paikkoja tarvitsevia oletetaan olevan noin 6-7% ikääntyneiden +75 ikäluokista vuonna 2025. Vanhusneuvosto pitää arviota liian varovaisena. Asukaspaikkojen lukumäärää tulisi lisätä ainakin muutamalla sadalla paikalla

Ikääntyneiden tehostetun palveluasuminen hankintamenettely on vanhusten kannalta erittäin tärkeä päätös. Tehostettuun palveluasumiseen pääsemisen kriteerit ovat niin korkeat (mm. kolme päivittäistä kotihoidon käyntiä, ympärivuorokautisen hoidon tarve), että usein yksinäisenkin vanhusasiakkaan asema hankintaprosessissa ja palvelunkäyttäjänä on poikkeuksellisen haavoittuva ja vaatii viranomaistukea. Kannattaakin korvata esityslistan asiakkaan oikeuksia käsittelevässä kappaleessa sana asiakas sanoilla

			
	LAUSUNTO		2 (2)
	10.12.2018		

ympäri vuorokautista hoivaa tarvitseva vanhus, niin ei aseteta vanhukselle epärealistisia velvoitteita vaatia oikeuksiaan, julkistaa palautetta ja valvoa palvelun laatua.

Kaupungin yksiportaisen hoiva-asumisen palvelustrategian mukaan asukkaan ei tarvitse muuttaa enää elämänsä loppuvaiheessa. Tämä merkitsee, sitä, että asukkaan kunto voi huonontua sopimuskauden aikana ja asukkaat voivat olla hyvinkin paljon hoivaa tarvitsevia. Miten tämä hoiva turvataan? Vanhus itse ei tässä vaiheessa enää pysty valittamaan tai vaihtamaan palveluntuottajaa. Vanhus voi joutua (vrt. saa halutessaan) ostamaan erilaisia palveluntuottajan tuottamia palveluja edellyttäen, että hänellä tai läheisillään on varaa. Voiko vanhus ostaa/saada kaupungin koti- ja tukipalveluja, jos hän on varaton?

Espoon ikääntyneiden tehostetun palveluasumisen hankinnan periaatteet on valmisteltu yhteistyössä Länsi-Uusimaan kuntien kanssa. Periaatteet astuvat voimaan 1.1.2020.

Vanhusneuvosto epäilee yhdenvertaisuusperiaatteen toteutumista valinnanvapauden suhteen etenkin yksinään asuvien kaikkein iäkkäimpien, maahanmuuttajien, seksuaali- ja sukupuolivähemmistöryhmien, romanien, uskonnollisten ja vakaumuksellisten ja saamelaiden ryhmien kohdalla. Valinnan vapautta koskevassa periaatteessa he tarvitsevat erityisiä heihin kohdennettuja toimenpiteitä pystyäkseen tekemään omia valintojaan. (periaate 7, 4 ja 5)

Vanhusneuvosto pitää tärkeänä, että kunnan palvelukonsepti ottaa huomioon iäkkäiden erilaiset sairaudet valitessaan asiakaspaikkoja eri hoitokodeista. Tietyt sairaudet kuten syöpä, sydän- ja verisuonisairaudet, keuhkoihin liittyvät sairaudet, diabetes, näköön- ja kuuloon liittyvä heikentyminen, hampaiden hoito ja liikunnan monipuolisuus edellyttävät erilaista hoivaa. Miten taataan se, että ikääntyneet asiakkaat saavat näihin sairauksiinsa riittävän hoivan. (periaatteet 2,3,4,5, ja 6)

Esityslistassa todetaan, että kunta maksaa palveluntuottajalle ennalta määritellyn korvauksen ja se on samansuuruinen kaikille palveluntuottajille. Miksi kilpailulla laadulla, jos korvaus samansuuruinen?? Edelleen palveluntuottajan on otettava kaupungin osoittama vanhus vastaan, jos tilaa on. Kuten edellä on todettu hoivan ja palvelun tarve voi olla hyvin erilainen. Miten turvataan vastentahtoisesti vastaanotetun vanhuksen hyvä hoiva?

Sinänsä siirtyminen ilmoitusmenettelyyn perinteisestä kilpailumenettelystä ja etenkin sen painotuksesta (hintaa 90% ja laatu 10 %) on perusteltua

Päätösehdotuksen osalta vanhusneuvosto kiinnittää huomiota kohtiin 2 ja 8

Milloin palvelu on sama ja samanhintainen aiheuttaa ongelmia, koska vanhuksen tarpeet ovat erilaisia ja muuttuvat hyvinkin nopeasti. Kohta 8. herättää kysymyksiä: tapahtuuko kustannuskehityksen hallinnan varmistus vanhuksen hyvinvoinnin kustannuksella.

Vanhusneuvosto ilmaisee huolensa, kenen ehdoilla listalla mainittu markkinavuoropuhelu käydään tulevaisuudessa. Palvelutuotanto näyttää keskittyvän muutamalle suurelle palveluntuottajalle, jotka kestävät jossain määrin ”tyhjäkäyntiäkin”.

Espoossa 10.12.2018

ESPOON VANHUSNEUVOSTO

Olli Männikkö
Puheenjohtaja

Marja-Liisa Lahtinen
Varapuheenjohtaja

Katri Rannisto
Jäsen